

Господарські ризики в торговельному підприємстві

Хозяйственные риски в торговом предпринимательстве

Economic risks in trade entrepreneurship

Науковий керівник: асистент кафедри підприємництва і торгівлі

Сержантова В. В., Сержантова В. В., Serjantova V. V.

Студентка: Мустафіна Д. А., Мустафіна Д. А., Mustafina D. A

***Анотація:** Проаналізовано причини виникнення підприємницьких ризиків та причини їх виникнення.*

***Ключові слова:** ризик, підприємницький ризик, підприємництво.*

***Summary:** The causes of business risks and the reasons for their occurrence are analyzed.*

***Keywords:** risk, entrepreneurial risk, entrepreneurship.*

***Анотация:** Проанализированы причины возникновения предпринимательских рисков и причины их возникновения.*

***Ключевые слова:** риск, предпринимательский риск, предпринимательство.*

Дослідження особливостей функціонування сучасних підприємств свідчить про актуальність побудови системи з управління господарськими ризиками для їх ефективної економічної діяльності, максимізації прибутку. Багато думок існує про цілі комерційної діяльності, але ніхто не буде заперечувати, що головною є прибутковість, максимізація величини прибутку.

Саме господарська діяльність, яка полягає в перетворенні використовуваних факторів виробництва - землі, праці, капіталу - в продукцію, що випускається (товари, послуги), тощо. Якості підприємця, спрямовані на забезпечення нарощування доходів. Без цієї функції підприємницька діяльність є безглуздою.

В якості перших наукових праць з питань аналізу та управління ризиками слід розглядати праці М. Найта, Д. Ріккардо, А. Сміта, Д. Хемптона і ін. Питання історії

управління ризиками знайшли відображення в працях Пітера Бернштейна «Проти богів-приборкання ризику», А. Сичова та ін.

Теоретичні, методологічні й практичні аспекти управління ризиками знайшли відображення в працях багатьох вітчизняних й зарубіжних учених, серед яких М.В. Грачова[2], Л.І. Донець [5], М. Круї[4], та інші.

Класична теорія ризику веде свій початок від англійських економістів Д. Міля і К. Сінєро, які визначили міру ризику, як математичне очікування втрат, що відбуваються від того чи іншого рішення. Настільки одностороннє тлумачення ризику неминуче призвело до неокласичної теорії ризику, основоположниками якої стали М. Найт і А. Маршал, а дещо пізніше і Д. Кейнс, який в визначення змісту ризику включив фактор задоволення: заради великого прибутку підприємець, скоріше піде на великий ризик [4, с. 146].

Коли людина не впевнена в тому, що станеться в майбутньому, але їй відома ймовірність кожного з можливих результатів своїх дій, прийнято вважати, що вона йде на ризик або ризикує. При цьому люди добровільно йдуть на ризик, який супроводжує їх дії і вчинки. Наприклад, при покупці лотерейного квитка споживач ризикує порівняно невеликою частиною свого доходу, що дорівнює ціні цього квитка. Однак в разі виграшу його дохід може істотно збільшитися [1, с.16].

Особливістю ризику в сучасних умовах є те, що по-перше, ризики набули тотального, глобального характеру; по-друге, у ризикованих ситуаціях дедалі більше виникає необхідність в одноосібних рішеннях; по-третє, середовище діяльності підприємств стає ринковим, на яке впливають такі чинники, як конкуренція, кон'юнктура, нестабільність у попиті й цінах тощо; по-четверте, ризик дедалі більше перетворюється на товар через розвиток і вдосконалення страхування [6, с.414].

У сучасній парадигмі економічного знання підприємцю відводиться центральне місце в ефективній ринковій економіці. Однак вітчизняна практика підприємництва

показує, що ці властивості притаманні підприємницької діяльності далеко не завжди. Більш того, ставлення населення до підприємництва і підприємців в Україні до цих пір носить швидше негативний, ніж навіть нейтральний характер. Українці поки що не впевнені, що підприємницькі інтереси збігаються з інтересами суспільства, звідси і нерідко негативне ставлення до підприємництва. До того ж державна підтримка малого підприємництва на даний момент ще слабка.

Ризик є невід'ємною частиною підприємницької діяльності, тому що суттєво впливає на конкурентоспроможність підприємства як його складова частина [5,с.232].

Ми вважаємо, що логіка підприємця - в прагненні стати монополістом, і якщо це йому вдається, то він отримує свій підприємницький дохід, підвищуючи ціни, знижуючи обсяги і якість виробництва іншими способами, коли немає необхідності проявляти новаторство і ризикувати. Всі позитивні властивості підприємця, які могли б реалізуватися, не виявляються. Навпаки, проявляються якості, далекі від позитивних: прагнення знищити конкурентів; бажання продати споживачам за високою ціною низькоякісний товар; нетерпимість до критики з боку споживача і хамство в роботі з ним; відторгнення новаторства і прагнення до нещадної експлуатації як техніки, так і найманих працівників; підкуп державних чиновників для вирішення власних проблем.

Саме ці властивості проявляються у підприємницькій діяльності в українських умовах, що і викликає неприязнь з боку іншої частини населення. Причиною цього, як легко переконатися, є відсутність конкурентного середовища на багатьох українських ринках.

Підприємництво невіддільне від господарського ризику, що і вимагає в свою чергу відповідного захисту від нього, шляхом реалізації різних прямих і непрямих заходів впливу.

Дрібне підприємництво не може без захисту держави успішно існувати і процвітати в конкурентній боротьбі з великим підприємництвом, а також реалізовувати соціальні та

економічні потреби дрібних власників, здійснювати гармонійний сталий розвиток в умовах невизначеності чинників ззовні, які не піддаються прямому впливу суб'єктам господарювання [3, с.58].

Оскільки підприємництво в торгівлі залежить від економічної внутрішньої кон'юнктури, то процес в управлінні господарським ризиком повинен бути завжди спрямований на реалізацію функцій його підтримки в першу чергу на вітчизняному ринку, шляхом протекціоністської політики держави у формуванні певних правил ринкової економіки, що істотно знижують ризик господарювання при встановленні об'єктивної рівності потенційних можливостей як дрібного, так і великого виробництва.

У зв'язку з перерахованими проблемами і відсутністю в економічній науці механізму управління господарськими ризиками гостро назріло питання про розробку механізму управління господарськими ризиками, що підтверджується світовою фінансовою кризою.

Список використаних джерел

1. Валігура Н. М. Вплив ризиків на фінансову стійкість підприємства // Вісник Хмельниц. нац. ун-ту.– Серія: Екон. науки.– 2018.– №6, Т. 2. – С. 15–18.
2. Грачева М. В., Ляпина С. Ю. Управление рисками в инновационной деятельности: Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям. – М.: ЮНИТИДАНА, 2010. – 352 с.
3. Економічна безпека: Навч. посібник / О. Є. Користін, О. І. Барановська, Л. В. Герасименко та ін.; За ред. О. М. Джужі. – К.: Алерта; КНТ; Центр навчальної літератури, 2015. – 368 с.
4. Круи М., Галай Д., Марк Р. Основы риск менеджмента / Пер. с англ.; Науч. ред. В. Б. Минасян. – М.: Юртай, 2011. – 390 с.

Тези доповідей 58-ої конференції молодих дослідників ДУОП-бакалаврів “Сучасні інформаційні технології та телекомунікаційні мережі” // Одеса: ДУОП, 2021. Вип 58

5. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: Навч. посібник / Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева, О. В. Сергєєва, О. Ф. Веремейчик. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 472 с.

6. Приймак І. Управління ризиком втрати фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища // Формування ринкової економіки в Україні. – Вип. 19. – К., 2016. – С. 413–419.